

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2022-02-03
Besvaras senast
2022-02-24

Till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson (S)

2021/22:322 Otillåten påverkan mot poliser

Polismyndigheten har i dag stora utmaningar i att fullfölja sitt uppdrag. Det behövs ökade resurser både ekonomiskt och lagföringsmässigt. Dåliga löner och dåliga arbetsvillkor men framför allt en alltmer otrugg tillvaro att jobba i har lett till att färre poliser vill arbeta i yttre tjänst och att det blivit svårt att rekrytera polisstudenter.

Ett stort hot mot polisverksamheten är polisens höga utsatthet för påverkansförsök, det vill säga otillåten och otillbörlig påverkan, kartläggning, trakasserier och självcensur. Av de enkätundersökningar som Polismyndigheten genomfört (2021 och 2018) framgår bland annat att 68 procent av ingripandepoliserna, i ett nationellt perspektiv, blivit utsatta för minst ett men oftast fler påverkansförsök under en tolv månaders period. Motsvarande utsatthet för poliser i utsatta områden är i vissa fall nästan 100 procent.

Om man specifikt tittar på polisens utsatthet för självcensur, det vill säga när en polis på grund av oro för att råka ut för våld eller hot i tjänsten inte utför sina arbetsuppgifter eller utför dem felaktigt, så kan man se en oroande stor ökning för poliser i yttre tjänst mellan 2018 och 2021. Av de yttre befälen svarade 11 procent i 2018 års undersökning att de hamnat i självcensur medan siffran för 2021 var 25 procent, alltså en ökning med 14 procentenheter. Motsvarande ökning för områdespoliser var 18 till 24 procent och för ingripandepoliser 14 till 24 procent. Som orsak till att man hamnat i självcensur angavs oro för att utsättas för våld eller hot, underbemanning i ingripandesituationer och risk för eskalerande situation vid ingripande. Denna utveckling är mycket bekymmersam och, om den inte redan är det, riskerar att bli systemhotande.

Subtila hot är den vanligaste typen av påverkansförsök. Morgan Johansson har i ett tidigare svar gällande kränkande språkbruk mot poliser angett att sådana hot och trakasserier redan nu är straffbelagda handlingar genom bestämmelserna om olaga hot, förgripelse mot tjänsteman, förolämpning med mera.

Morgan Johanssons svar är verklighetsfrämmande. Subtila hot är oftast inte straffbara och i andra fall mycket svåra att bevisa som olaga hot eftersom hoten förs fram på ett sådant sätt att de inte ska kunna uppfattas av andra än den som hotas. Detsamma gäller kartläggning och andra handlingar som vidtas i trakasserande syfte.

Ett internt projekt inom Polismyndigheten (Projekt Medarbetarskydd) har lämnat ett tiotal författningsförslag för att förebygga hot, trakasserier och andra påverkansförsök mot poliser och andra offentlighetsanställda. Ett exempel på ett sådant förslag är att en ny bestämmelse ska föras in i 17 kap. brottsbalken, se nedan.

”Den som kontaktar, förföljer, sprider personuppgifter, kommenterar privata förhållanden eller uppträder på annat liknande oönskat sätt mot en tjänsteman, hans eller hennes anhöriga, som är ägnat att göra intrång i den personliga friden med anledning av tjänstemannens anställning, döms för trakasseri av tjänsteman till fängelse i högst 6 månader.

Om brottet är grovt döms för grova trakasserier mot tjänsteman till fängelse i högst 2 år.”

Ett annat förslag som förs fram är att det i 29 kap. 2 § brottsbalken (1962:700) (BrB) ska föreskrivas att: ”Straffvärdet ska vara högre, än vad som annars är stadgat för brottet, om motivet har varit att angripa en tjänsteman eller dennes anhörige på grund av tjänstemannens anställning eller de uppgifter som följer med denna.”

Dessa förslag innehåller viktiga signaler om att våld, hot och trakasserier samt bristande respekt mot offentlighetsanställda, för att de utför sina arbetsuppgifter, inte tolereras i vårt demokratiska samhälle.

Mot bakgrund av detta vill jag ställa följande frågor till justitie- och inrikesminister Morgan Johansson:

1. Instämmer ministern i att hot och trakasserier mot landets poliser i hög grad hindrar en effektiv brottsbekämpning, och avser ministern i så fall att vidta några ytterligare åtgärder för att komma tillrätta med detta?
2. Kommer ministern att verka för att de anställdas hälsa inte ska påverkas negativt av hot och trakasserier?
3. Avser ministern att vidta åtgärder för att nyrekrytering av poliser inte ska försvåras av otryggheten i arbetet?
4. Avser ministern att verka för att de föreslagna författningsändringarna införs i BrB, såsom utökad kriminalisering av angrepp och utökad

sekretess för personuppgifter, som krävs för att förebygga våld, hot och trakasserier mot poliser och andra offentlighetsanställda?

.....

Katja Nyberg (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch